
Om uttrykket ”ta/gjøre selvmord”

SPRÅKSPALTEN

LARS SEIER

Oslo

I Språkspalten i Tidsskriftet nr. 30/2000 redegjør Erlend Hem (1) for hvorledes Norsk språkråd vil godta uttrykket ”å ta/gjøre selvmord”.

Imidlertid er ikke Norsk språkråd noen autoritet. Det er et institutt opprettet av politikerne for i stillhet å videreføre kampen for samnorsk, et kunstspråk, ved en sammensmelting av landsmål og riksmål. Begge språk skal undergraves og forflates og tilnærme seg hverandre, slik at vi får ett ordfattig, grått og nyanseløst språk. Da går det slik Arnulf Øverland sier: ”men der hvor de sproglige differenser forsvinner, der forsvinner også evnen til å skjelne mellom begrepene, evnen til å tenke” (2).

Ett virkemiddel for Språkrådet er å hilse velkommen enhver utglidning i språklig lite bevisste menneskers munn, folk som f.eks. bruker det slarvete uttrykket ”å ta/gjøre selvmord”.

Språket inneholder en stor nyanserikdom av verb, f.eks. begå, fremsette, foranledige, anstille, inntre, oppstå, iverksette, utføre osv. Språket blir meget fattigere og mer samfornorsket dersom alle disse verb uavlatelig erstattes med de enklere, mer intetsigende verb som ta, gjøre, komme, bli.

Argumentet denne gangen er altså at ungdommen er begynt å bruke uttrykket å ”ta/gjøre selvmord”, underforstått: dette er utviklingen. Det er imidlertid en *skjev* utvikling, en slappelse i umodne, språklig lite bevisste menneskers munn.

Som leger bør vi ruste oss *mot* en slik utvikling. Et nyansert språk er et uunnværlig redskap for enhver vitenskap, enhver åndsvirksomhet – for i det hele tatt evnen til å tenke, som Øverland sier.

Til slutt gjør heldigvis Erlend Hem i Språkspalten oppmerksom på at i uttrykket ”begå mord” kan man ikke bruke noe annet verb (gjøre eller ta mord).

LITTERATUR

1. Hem E. Å begå, gjøre eller ta selvmord – språknorm i endring Tidsskr Nor Lægeforen 2000; 120: 3798.
2. Øverland A. Sprog og usprog. Riksmålsforlaget, Oslo: 1967.

Publisert: 20. februar 2001. Tidsskr Nor Legeforen.

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2025 Lastet ned fra tidsskriftet.no 20. desember 2025.